

OAJ Uusimaa Oppivelvollisuusilta

26.8.2021

Tuomo Laakso, erityisasiantuntija
Nina Lahtinen, koulutuspolitiikan päällikkö

26.8.2021

Tuomo Laakso, erityisasiantuntija

Nina Lahtinen, koulutuspolitiikan päällikkö

Oppivelvollisuuden laajentaminen - kohti uudistuksen toimeenpanoa

Voimaantulo tapahtuu vaiheittain

- Hakeutumisvelvoite voimaan 1.1.2021
 - myös perusopetuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu
- Oppivelvollisuuslaki ja maksuttomuus voimaan 1.8.2021
- Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus 1.8.2022 alkaen
 - yhdistetään perusopetuksen lisäopetus, lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA) ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA)
- Ammatillisen koulutuksen asetus osaamispisteen määritelmästä 1.8.2022

Perusopetuksen jälkeiset haut uudistuvat

Yhteiset haut v. 2021

- Perusopetuksen jälkeisille hauille yhteinen hakuaika keväällä 2021 (23.2.-23.3.2021) –ensimmäinen askel kohti hakujen yhdistämistä.
 - Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaku
 - Haku vaativana erityisenä tukena järjestettävään ammatilliseen koulutukseen
 - Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen haku
- Haut vielä erikseen, mutta esim. valintojen tulokset samaan aikaan.

Yhteishaku v. 2022

- Tavoitteena yksi yhteishaku, jossa mukana
 - ammatilliset perustutkinnot
 - lukiokoulutus
 - vaativan erityisen tuen perusteella järjestettävä koulutus
 - TUVA –koulutus
 - kansanopistojen pitkät linjat.
- Valintaperusteiden uudistaminen v. 2022 hakuun.

Laajennus alkoi 2005 syntyneistä

- Laajennus alkaa nuorista, jotka suorittavat perusopetuksen oppimäärää oppivelvollisina 1.1.2021 **tai sen jälkeen**
 - eli koskee kaikkia nyt peruskoulua käyviä
- jos perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai nykyinen oppivelvollisuus on päättynyt ennen 1.1.2021, henkilö ei ole oppivelvollisuuslain piirissä **EIKÄ OIKEUTTA MAKSUTTOMUUTEEN**
- Keväällä 2021 nivelvaiheen koulutuksessa, kuten perusopetuksen lisäopetuksessa tai VALMA-koulutuksessa olevat eivät kuuluneet laajennetun oppivelvollisuuden piiriin

Oppivelvollisuuden alkaminen ja päättyminen

- Suomessa vakinaisesti asuvat lapset ovat oppivelvollisia
- **Oppivelvollisuus alkaa:** sinä vuonna, kun lapsi täyttää 7- vuotta
 - Poikkeus: pidennetty oppivelvollisuus, alkaa vuotta aiemmin
- **Oppivelvollisuus päättyy:**
 - täyttää 18 vuotta TAI
 - suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto)

Oppivelvollisuuden suorittaminen

- Lukiokoulutuksen oppimäärä (nuorten tai aikuisten oppimäärä)
- Ylioppilastutkinto
- Ammatillinen perustutkinto (tai ammattitutkinto)
- **17-vuotiaat, joilla ei suoritettuna perusopetuksen oppimäärää**
 - aikuisten perusopetus
 - Valmentavat koulutukset, jos otetaan opiskelijaksi
 - tutkintotavoitteinen koulutus, jos otetaan opiskelijaksi
- **Maahanmuuttajat, joilla puutteellinen kielitaito**
 - aikuisten perusopetus, vaikka oppimäärä olisi jo suoritettu (luku- ja kirjoitustaidon opetus)
 - kansanopistojen koto-koulutukset
- **Saamelaiset** Saamelaisalueen koulutuskeskuksen lukuvuosikoulutuksissa
- Vastaavassa koulutuksessa **ulkomailla** tai Ahvenanmaalla

Oppivelvollisuuden keskeyttäminen

- **määräajaksi**

1. oppivelvollisuuden suorittamisen estävän pitkäaikaisen sairauden tai vamman vuoksi
2. äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan ajaksi (käytännössä vanhempainrahakausi)
3. vähintään kuukauden kestävän tilapäisen ulkomailla oleskelun ajaksi, jos oppivelvollinen osallistuu oppivelvollisuuden suorittamista vastaavaan koulutukseen ulkomailla tai hänen muutoin voidaan katsoa suorittavan oppivelvollisuutta ulkomailla oleskelun aikana
4. oppivelvollisuuden suorittamisen estävän elämäntilanteeseen liittyvän muun painavan syyn vuoksi

- **toistaiseksi**, jos 1. kohdassa tarkoitettu este on luonteeltaan pysyvä

Perusopetusta koskevat muutokset

- Hakeutumisvelvollisuuden ohjaus ja valvontavastuu 9.luokalla
 - Opinto-ohjaaja
- Kesä-ajan ylittävä valvontavastuu 9. luokan jälkeen
 - Selvittää onko toisen asteen koulutus aloitettu opinto-ohjaaja
- Ilman opiskelupaikkaa jääneiden ohjaus yhteishaun jälkeen
 - OKM:n päättämään ajankohtaan asti (27.8.2021) opinto-ohjaaja
 - Laskennallinen arvio 2 000 oppilasta, 40 tuntia/oppilas, 2,6 milj. euroa
- Elokuussa OKM ilmoittaman ajankohdan jälkeen eli 27.8.2021 jälkeen
 - ilmoitettava oppivelvollisen yksilöinti- ja yhteystiedot oppivelvollisen asuinkunnalle
 - ilmoitettava huoltajalle, ettei oppivelvollinen suorita oppivelvollisuuttaan
- Tehostettu opinto-ohjaus 8.-9. luokkalaisille 1.8.2021 alkaen
 - arvio: 1/6 oppilaista tarvitsee, 10 h/oppilas, 3,2 milj. euroa

Edunvalvonnallisesti otettava perusopetuksen osalta huomioon

- Perusopetuksen rahoitus kohdentuu perusopetukseen.
- Opojen tehtäviä ei anneta muille.
- Huoltajat ja oppilaat saavat tiedon oikeudesta uuteen tehostettuun yksilölliseen oppilaanohjaukseen ja kesäajan ohjaukseen. Ne toteutetaan laadukkaasti.
- Opoja on riittävästi. OAJ vaade on, että yhdellä opolla on enintään 200 ohjattavaa.
- Perusopetuksen laatukriteerit enintään 250 ohjattavaa/opo.
- Yhteistyö II asteen oppilaitoksiin + **asuinkuntaan**.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75311/okm29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

VALPAS -tietojärjestelmä

- Oppivelvollisuuden seuranta- ja valvontapalvelu (VALPAS)
 - Palvelun kautta
 - Seurataan hakeutumista ja opiskeluoikeuden tilannetta
 - Maksuttomuuteen vaikuttavia tietoja
 - Oppivelvollisuuden mahdollisia keskeytyksiä sekä
 - Tehdään ilmoituksia seuraavalle toimijalle vastuuketjussa
- Käyttäjinä perusopetuksen järjestäjät, toisen asteen koulutuksen järjestäjät, nivelvaiheen koulutuksen järjestäjä, kansanopistot, asuinkunnat, oppivelvollinen ja tämän huoltaja
- Koostaa tietoa myös muista palveluista kuten opiskelijavalintarekisteri, KOSKI-tietovaranto, oppijanumerorekisteri ja oppivelvollisuusrekisteri

Miten uudistus astuu voimaan?

Toinen aste

- Laki oppivelvollisuudesta ja opiskelun maksuttomuudesta
 - 1.8.2021 alkaen
- Oppivelvollisuus jatkuu kunnes täyttänyt 18 vuotta
- Opiskelun maksuttomuus sen vuoden loppuun kun täyttää 20 vuotta
 - Vapaa hakeutumisoikeus kuten nykyin
 - Opiskelijavalinta kuten nykyin
- Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) 1.8.2022 alkaen
 - TUVA sisältää perusopetuksen lisäopetus, Luva, Valma,
 - Opetushallitus laatii TUVA opetussuunnitelmat vuoden 2021 aikana
 - Lisäksi TELMA sekä kansanopistojen pitkät linjat

Uudistuksen rahoitus

- Koko uudistuksen täysimääräinen rahoitus 129M€ vuodesta 2024 alkaen
- ”Uudet tehtävät kunnille ja koulutuksen järjestäjille korvataan 100-prosenttisesti valtionosuusrahoituksella”
- **OAJ: Rahoituksen riittävyyttä seurattava ja lisättävä tarpeen mukaan**

LUKIO

- Rahoitus astuu voimaan vuosittain

• 2021	➡	10,45 M€
• 2022	➡	29,10 M€
• 2023	➡	47,55 M€
• 2024	➡	62,70 M€

AMMATILLINEN

- Rahoitus astuu voimaan vuosittain

• 2021	➡	4,9 M€
• 2022	➡	14,4 M€
• 2023	➡	23,6 M€
• 2024	➡	29,4 M€

Hankerahana 150 miljoonaa:
Opettajien ja ohjaajien
palkkaamiseen vuosille 2021-2022

Maksuttomuus lukiossa

- Oikeus maksuttomiin matkoihin ja oppimateriaaleihin sen vuoden loppuun kun täyttää 20 vuotta tai tutkinto on suoritettu
 - Materiaalien hankinta koulutuksenjärjestäjän vastuulla
 - Maksuttomia ovat: oppimateriaalit, tietokone, laskin, työvälineet, työasut yms.
 - Ei kuitenkaan painotettujen koulutusohjelmien välineet
- Kohtuullisia maksuja voi periä vapaaehtoisista opintoretkestä, vierailusta, tapahtumista
 - Täydentävät opintoja, maksuton vaihtoehto oltava tarjolla ja tutkinto suoritettavissa maksutta
 - Esimerkiksi soveltavissa erikoiskursseissa- tai opintojaksoissa, voi muista kuin opetukseen liittyvistä kustannuksista periä maksuja.

Ylioppilastutkinto ja maksuttomuus

- Ylioppilastutkinnon 5 koetta + hylättyjen kokeiden uusinta ovat maksuttomia
- Hyväksytyn kokeen uusinta aina maksullista
- Ylimääräisten kokeiden kirjoittaminen on maksullista
- Maksu voidaan periä, jos koe on hylätty siksi, että ei saavu paikalle tai jätä koetta arvosteltavaksi
- Arvostelun oikaisuvaatimus edelleen maksullinen, mutta palautetaan jos korottaa pistemäärää
- YTL:n uudistetut määräykset lausuntokierroksella 10.9. asti
 - Kahden eri lain mukaan tutkintoa suorittavat
 - Muutokset kompensaatioon

Maksuttomuus ammatillisessa koulutuksessa

- Oikeus maksuttomiin matkoihin ja oppimateriaaleihin sen vuoden loppuun kun täyttää 20 vuotta tai tutkinto on suoritettu
 - Materiaalien hankinta koulutuksenjärjestäjän vastuulla
 - Maksuttomia olisivat opetuksessa tarvittavat oppimateriaalit sekä työvälineet, -asut ja -aineet
 - Opintojen suorittamiseksi tarvittava tietokone
 - Maksuttomia työvälineitä olisivat esimerkiksi kokin veitset, kampaajien sakset ja muut pientyökalut ja maksuttomia työasuja esimerkiksi turvavaatteet, työtakit, suojavaatteet ja työkengät.
 - tutkinnon suorittamiseksi välttämättömät alakohtaiset pätevyudet ja työelämän lupakortit, kuten työturvallisuuskortti, ensiapukortit, tulityökortti tai hygieniapassi
 - pääsy- ja soveltuvuuskokeet, At
- Esimerkiksi soveltavissa erikoiskursseissa- tai opintojaksoissa, voi muista kuin opetukseen liittyvistä kustannuksista periä maksuja.
 - Esimerkkinä ravintovierailut tapakasvatuksen yhteydessä tai lentolupakirjan hankinta

Matkojen maksuttomuus

- Maksuttomuus rajautuu yli 7 km koulumatkoihin
- Korvataan KELA:n koulumatkatuen kautta
 - Koulutuksenjärjestäjä ei ole velvollinen järjestämään koulukuljetusta
- Oikeus erityisiin matka- ja majoituskorvaukseen vain silloin, jos etäisyys yli 100 km
 - Koskee lähintä lukiota tai monialaista ammatillista oppilaitosta vaikka toinen olisi lähempänä
- Jos oppivelvollinen hakeutuu kauempana sijaitsevaan oppilaitokseen esimerkiksi lukion erityisen koulutustehtävän tai tietyn ammatillisen koulutusalan vuoksi, oikeutta majoitus- ja matkakorvaukseen ei ole.

Oppimateriaalien hankkiminen ja laatu

- Koulutuksen järjestäjän on kuultava opetushenkilöstöä opetuksen edellyttämien tarvikkeiden hankinnassa (18 §)
- Laadukkaat oppimateriaalit ovat opettajan, opiskelijan ja koulutuksen järjestäjän etu
- Rahoitukseen sisältyy 6,2M€ hankintamenettelyyn, ylläpitoon, varastointiin, ICT-tukeen tarkoitettu lisärahoitus
- **OAJ: Paikallisesti on aloitettava keskustelu koulutuksen järjestäjän kansa, miten oppimateriaalien ja –välineiden hankinnat toteutetaan**

Opettajan palvelussuhteen ehdot

- Neuvottelut työnantajajärjestöjen kanssa
- TUVA perusteet ja kelpoisuudet
- Lisäkorvaukset → työmarkkinaosapuolten väliset neuvottelut

Oppilaitoksen tehtävät 1/2

- Opetuksen, ohjauksen ja tuen antaminen
 - Tuen oltava riittävää. Arvioidaan keskeyttämistilanteessa.
- Seurata poissaoloja
- Ohjata uuteen koulutukseen tai tukeen
- Määräaikaisesti erotetun opiskelijan opintojen eteneminen suunniteltava
- Erottaa 1kk poissaolojen jälkeen ja ilmoittaa asuinkunnalle
 - Viimekädessä vastuu asuinkunnalla koulutukseen ohjaamisesta.
- Jatko-opintoihin hakeutumisen ohjaus ja jälkiohjaus

Oppilaitoksen tehtävät 2/2

- Opintojen etenemistä seurattava ➡ Lisäohjaus ja tuki
- LU: Lukiolain myötä tukea vahvistetaan 1.8.2021 alkaen
 - Oikeus erityisopetukseen
 - Tuen tarvetta arvioidaan opintojen alussa ja opintojen edetessä
 - Henkilökohtainen opintosuunnitelma (opiskelija)
- AMIS: Opintojen HOKSin mukaisen etenemisen seuranta
 - 1.8.2022 asetuksen 10 a §
- Huoltaja vastaa, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuutta ja tekee tehtävät
- Suunnitella ja seurata opetukseen osallistumattoman oppivelvollisen opintojen edistymistä ➡ Erityinen tutkinto

OAJ: Opinto-ohjauksen resurssit arvioitava paikallisesti

- Lisävelvoitteita lukiolain ja oppivelvollisuuden laajentamisen myötä
- Lisävelvoitteisiin on rahoitus
- Rekrytointi

Asetus ammatillisesta koulutuksesta 10 a § Voimaan 1.8.2022

- **Perustutkintokoulutuksessa** koulutuksen järjestäjä arvioi oppilaitoksessa ja muissa oppimisympäristöissä toteutettavan opetuksen ja ohjauksen tarvetta sekä määrää (LAK 48 § 2 mom.)
- **Opiskelijan HOKS:iin** tulee merkitä oppilaitoksessa ja muissa oppimisympäristöissä toteutettavan opetuksen ja ohjauksen tarve sekä määrä (AAK 9 § 1 mom. 7 a kohta).
 - Kyseisen säännöksen perusteella tulee kirjata opetuksen ja ohjauksen määrä myös työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa.
- PT:ssa **opetuksen ja ohjauksen määrä** on vähintään 12 tuntia osaamispistettä kohti (12x60 min).
 - Opiskelijalle on koulupäivään sisällytettävä tarvittavat tauot tämän lisäksi.
 - Tuntimäärä voi olla suurempi tai pienempi opiskelijan oppimisvalmiuksien tai yksilöllisten valintojen perusteella.
 - 12h/osp käytetään silloin, jos PT opiskelijalla ei ole aiemmin hankittua osaamista.
- Opetuksen ja ohjauksen määrän arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 §:ssä säädetyt tutkinnon osien mitoitusperusteet. (10 a §)

OAJ:n webinaari ammatillisen koulutuksen luottamusmiehille 23.9 klo 9-10.
Kutsu tämän viikon luottamusmieskirjeessä.

Toimeenpano onnistuu yhteistyöllä

- Laki työnantajan ja välisestä yhteistoiminnasta kunnissa
- Aikataulu on tiukka. Kaikki ovat uupuneita
 - Koulutuksen järjestäjän pidettävä huoli, ettei epätietoisuus lisää uupumusta
- Opinto-ohjauksen mitoitus kuntoon ➡ 1:200
- Verkostoituminen oppilaitos- ja kuntarajat ylittäen
 - Monialainen yhteistyö
- **Henkilöstön osaamisen kehittäminen**

Mistä tietoa ja koulutusta?

Oppivelvollisuus yleisesti:

- <https://minedu.fi/oppivelvollisuuden-laajentaminen>
- <https://minedu.fi/kysymyksia-ja-vastauksia-oppivelvollisuudesta>
- <https://www.oph.fi/fi/kehittaminen-ja-kansainvalisyys/kansalliset-verkostot-ja-hankkeet/oppivelvollisuuden-laajentaminen>

Tutkintoon valmentava koulutus

- <https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/tutkintokoulutukseen-valmentavan-koulutuksen-perusteiden-laatiminen>

Koulutusta OKM ja OPH toimesta netissä:

- <https://minedu.fi/tapahtumat/2021-02-18/oppivelvollisuuden-laajentuminen>
- https://www.oph.fi/fi/tapahtumakalenteri?event_theme%5BOppivelvollisuuden%20laajentaminen%5D=Oppivelvollisuuden%20laajentaminen

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus

Opettajan kelpoisuudet

Valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen muuttamisesta, 9.2.2021 126/2021

17 a § Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opettajan kelpoisuus

- Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua opetusta on kelpoinen antamaan henkilö, jolla on 3 luvussa säädetty kelpoisuus lukuun ottamatta 5 a ja 7 §:ssä säädettyä kelpoisuutta, 4 luvussa säädetty kelpoisuus taikka ammatillisten tai yhteisten tutkinnon osien opettajan kelpoisuus.
- Jos valmentavan koulutuksen aikana suoritetaan perusopetuslaissa, lukiolaissa tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuja opintoja, sovelletaan, mitä tässä asetuksessa säädetään asianomaisen koulutusmuodon opettajan kelpoisuudesta.

17 b § Erityistä tukea ja vaativaa erityistä tukea antavan opettajan kelpoisuus tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa

- Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 21 §:ssä tarkoitettua erityistä tukea on kelpoinen antamaan henkilö, jolla on tämän asetuksen 8 §:ssä tarkoitettu erityisopetusta antavan opettajan kelpoisuus, 11 a §:ssä tarkoitettu erityisopettajan kelpoisuus tai 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu erityistä tukea antavan opettajan kelpoisuus.
- Jos tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta järjestetään vaativaan erityiseen tukeen oikeutetulle opiskelijalle, sovelletaan, mitä 16 §:ssä säädetään vaativaa erityistä tukea antavan opettajan kelpoisuudesta.

Tämä tulee voimaan 1.8.2022.

Mitä mm. OAJ seuraa ja vaikuttaa

- Rehtoreiden ja opettajien jaksaminen
- Opetuksen, tuen ja opinto-ohjauksen riittävä resursointi
- Opettajien pedagoginen vapaus ja maksuttomien materiaalien laatu
- Opettajien tekijänoikeudet
- Ryhmäkoot ja opettajamitoitus
- Tuen toimivuus ja resursointi
- Rahoituksen riittävyys
- Oppilas- ja opiskelijahuollon toteutuminen

Yhdessä onnistuu!

Ole yhteydessä:

Etunimi.sukunimi@oaj.fi

Pauliina Viitamies (peruskoulu)

Tuomo Laakso (lukio)

Eira (Emmi) Bani (ammattillinen)

Petra Kirkko-Jaakkola (sopimukset)

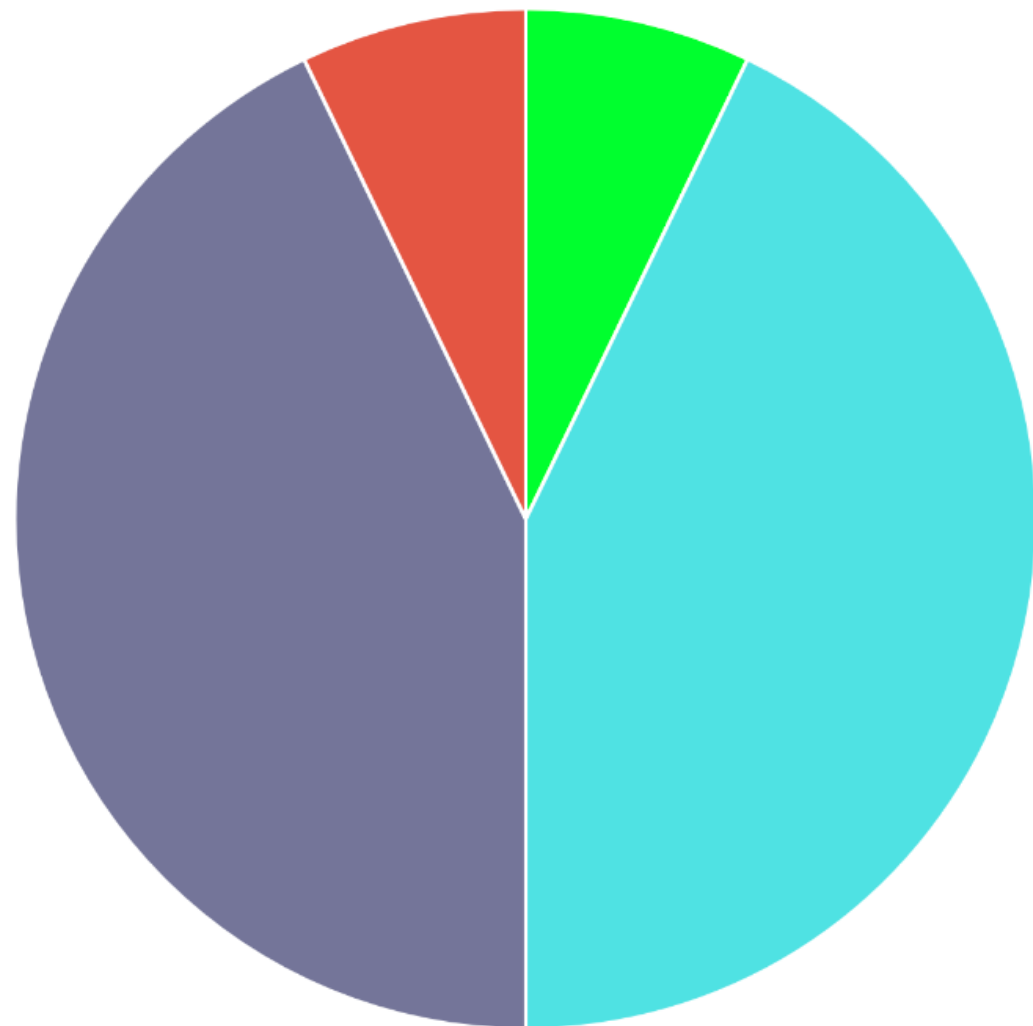
Risto-Matti Alanko (materiaalit, kuntatalous)

Nina Lahtinen (lainsäädäntö)

Tilaisuudessa käytetyn Howspace –alustan kysymysten vastaukset kuvaajina

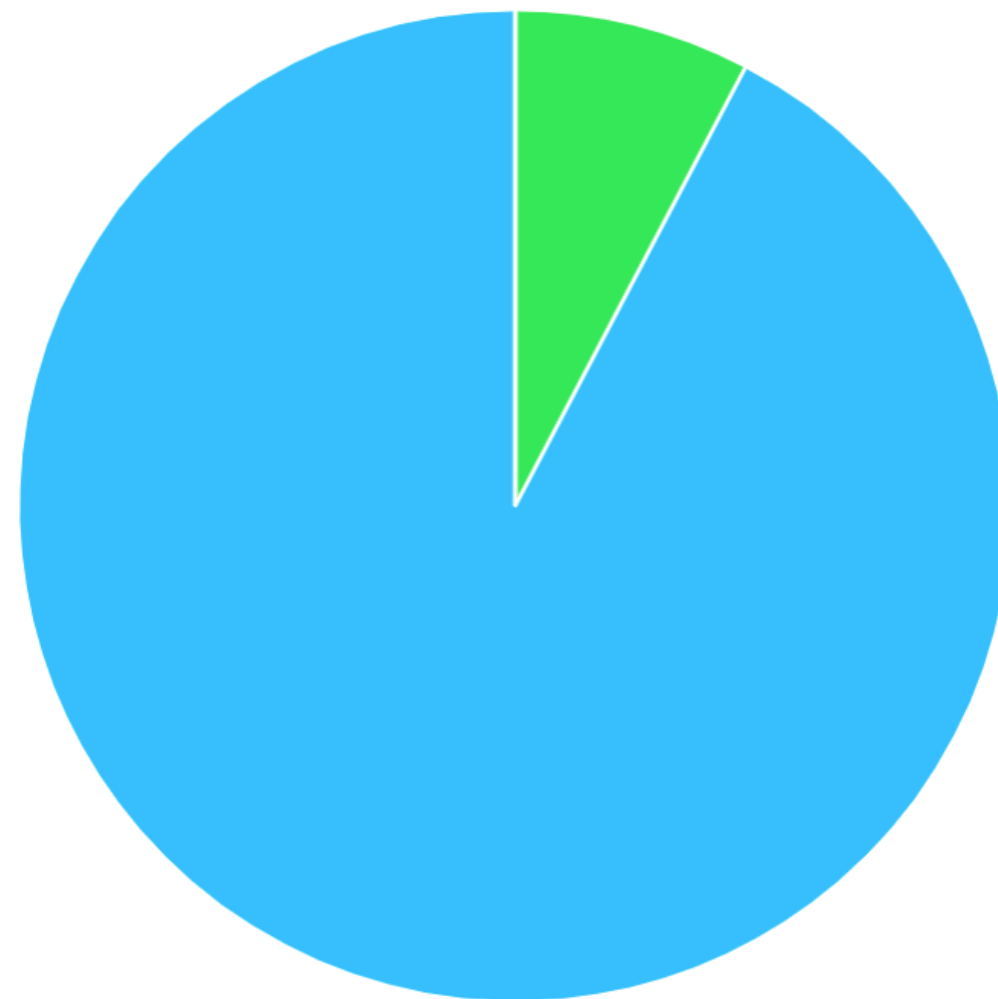

1. Miten opinto-ohjauksen uudet velvoitteet on toimeenpantu? ...

- (1) Erinomaisesti
- (6) Hyvin
- (6) Kohtalaiseisti
- (1) Huonosti

2. Oppimateriaalien hankinta. Muuttuiko oppivelvollisuuden laajentamisen myötä käytössäsi oleva oppimateriaali? ...

- (1) Muuttui parempaan
- (12) Pysyi samana
- (0) Muuttui vähän huonompaan
- (0) Muuttui paljon huonompaan

3. Onko tullut uusia työvelvoitteita oppivelvollisuuden laajentamiseksi myötä?

■ (10) Kyllä
■ (1) Ei

